

Visie en strategie Artificial Intelligence

Theo van der Plas

Concept

Versie 1.0

Datum: 01-03-2021

« waakzaam en dienstbaar »

Niet onder reikwijdte

Documentinformatie

Versiegeschiedenis

Versie	Versiedatum	Redactie	Inhoud / Veranderingen
0.1	28-04-2020	5.1.2.e , 5.1.2.e	Initiële versie
0.2	20-05-2020	5.1.2.e , 5.1.2.e	Bijgesteld n.a.v. commentaar van Theo van der Plas en van 5.1.2.e en 5.1.2.e op onderdelen
0.3	03-06-2020	5.1.2.e , 5.1.2.e	Commentaar werkgroepleden opgenomen. Tekstuele aanpassingen verwerkt
0.4	28-08-2020	5.1.2.e , 5.1.2.e	Bijgesteld n.a.v. laatste opmerkingen werkgroep, en eerste afstemming referent KL . Visie en strategiedeel gescheiden van roadmap, die nu bijlage is geworden.
0.5	29-01-2021	5.1.2.e , 5.1.2.e Theo van der Plas	Opmerkingen Commissie D&I verwerkt, ter bespreking BOO
1.0	01-03-2021	5.1.2.e , 5.1.2.e Theo van der Plas	Kleine correcties doorgevoerd

Distributie

Wie	Doel	Datum	Versie
Werkgroep AI en Politielab AI	Eerste review	20-05-2020	0.2
Werkgroep AI en Politielab AI	Tweede review	12-06-2020	0.3
Commissie D&I	Bespreking in commissie D&I 09-09-2020	31-08-2020	0.4
BOO	Bespreking in BOO 12-02-2021	04-02-2020	0.5
KMTO	Vaststelling in KMTO	01-03-2021	1.0

Review commentaar

Versie	Wanneer	Wat	Wie
0.2	28-05-2020	Van nagenoeg alle deelnemers is reviewcommentaar ontvangen en opgenomen in dit document. Tekstuele opmerkingen zijn direct verwerkt en niet zichtbaar.	Werkgroepleden AI en leden Politielab AI
0.3	19-06-2020	In deze versie zijn de opmerkingen verwerkt en/of is opgenomen waarom opmerkingen niet verwerkt zijn.	Werkgroepleden AI en leden Politielab AI
0.4	28-08-2020	Bijgesteld n.a.v. laatste opmerkingen werkgroep, en eerste afstemming referent KL . Visie en strategiedeel gescheiden van roadmap, die nu bijlage is geworden. Deze versie wordt besproken in de Commissie D&I van 9 september 2020.	Werkgroepleden AI en referent KI
0.5	29-01-2021	Opmerkingen commissie D&I verwerkt ter	5.1.2.e , Theo van der Plas, 5.1.2.e
1.0		Kleine correctie n.a.v BOO agendering	

© Politie, all rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, op geautomatiseerde wijze opgeslagen of openbaar gemaakt in enige vorm of op enigerlei wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Politie.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Opdracht.....	5
1.3	Totstandkoming van dit document.....	5
1.4	Opzet van de visie, strategie en roadmap.....	6
2	Politievisie op Artificial Intelligence.....	8
2.1	Aanleiding	8
2.2	Artificiële Intelligentie	8
2.3	Maatschappelijke ontwikkelingen.....	9
2.4	Interne uitdagingen	11
2.5	Kansen van AI voor de politie	12
2.6	Risico's verbonden aan AI.....	13
3	Missie en visie	14
4	AI-strategie	16

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De digitalisering van de maatschappij heeft grote maatschappelijke effecten en biedt kansen voor het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken. Artificiële intelligentie (AI) is een van de technologieën die in hoog tempo worden ontwikkeld en toegepast. Voor de politie biedt AI kansen om haar taak effectief uit te blijven voeren en om efficiënter te werken. De politie heeft AI dan ook aangemerkt als een van de sleuteltechnologieën die van belang is voor innovatie en de ontwikkeling van de organisatie.

Voor de komende jaren is het voornemen om de planvorming en de samenhang tussen de diverse activiteiten in de portefeuilles op het gebied van AI verder te versterken.

In een eerste gezamenlijke sessie van betrokken programmadirecteuren is verkend welke opgaven er voorliggen en welke stappen gezamenlijk genomen kunnen worden om AI verder te ontwikkelen. Dit heeft geleid tot de volgende opdracht van de Korpsleiding, zoals hieronder verwoord.

1.2 Opdracht

Breng vanuit een gedeelde visie op de toekomstige ontwikkeling en toepassing van AI binnen de politie samenhang tot stand in de activiteiten van de operationele portefeuilles en de bedrijfsvoeringsportefeuille op het gebied van AI om die visie te realiseren.

Een nadere detaillering van de opdracht is opgenomen in document '200227 Opdracht AI def. KL.docx' van 20-02-2020.

Onderdeel van de opdracht is het maken van een visie op de ontwikkelrichting van AI en een strategie met de te beantwoorden vraagstukken voor de komende jaren. Deze opdracht is uitgevoerd door het ontwikkelen van een visie en een strategie met acht ontwikkellijnen en bijbehorende doelstellingen voor de komende jaren om deze visie vorm te geven. De strategie wordt verder geconcretiseerd in een roadmap¹ waarin de concrete activiteiten en producten per jaar voor de acht ontwikkelingen worden opgenomen.

Rol	Functie
Opdrachtgever	Henk van Essen – referent KL
Opdrachtnemer	Janine van den Berg – portefeuillehouder Digitalisering & Cybercrime en Intelligence
Uitvoerende (programma) directeuren	Theo van der Plas – als coördinerend programmadirecteur en namens de portefeuille Digitalisering en Cybercrime
	5.1.2.e – 5.1.2.e
	5.1.2.e – 5.1.2.e, namens de portefeuille Bedrijfsvoering
	Jeroen van Vugt – directeur Strategie & Innovatie

1.3 Totstandkoming van dit document

De opdracht is in het najaar van 2019 in uitvoering genomen en is gestart met het formeren van een Werkgroep AI die de ontwikkeling van een gezamenlijke visie, strategie en roadmap voor de AI-ontwikkeling binnen de politie begeleidt en realiseert.

De Werkgroep AI bestaat uit:

¹ De roadmap wordt verwerkt in het jaarlijkse portefeuilleplan dat wordt opgesteld door de portefeuillehouder Digitalisering.

Naam	Functie
Theo van der Plas	Programmadirecteur Digitalisering & Cybercrime
5.1.2.e	5.1.2.e
5.1.2.e	5.1.2.e Bedrijfsvoering
Jeroen van Vugt	Directeur Strategie & Innovatie
5.1.2.e	5.1.2.e
5.1.2.e	Adviseur directie Strategie en Innovatie
5.1.2.e	Strategisch adviseur Directie Operatiën
5.1.2.e	5.1.2.e
5.1.2.e	5.1.2.e
5.1.2.e	5.1.2.e
5.1.2.e	5.1.2.e
5.1.2.e	5.1.2.e
5.1.2.e	5.1.2.e
5.1.2.e	Business Expert Intelligence
5.1.2.e	Business Expert Digitalisering & Cybercrime
5.1.2.e	Team Pre Development
5.1.2.e	Financieel specialist, Team Bedrijfsvoeringscontrol
5.1.2.e	Senior Business Expert Intelligence
5.1.2.e	Programmateam Digitalisering & Cybercrime

Voorts zijn belangrijke bijdragen geleverd vanuit het Politielab AI:

Naam	Functie
5.1.2.e	5.1.2.e
5.1.2.e	5.1.2.e Pre-Development, Dienst ICT
5.1.2.e	5.1.2.e
5.1.2.e	5.1.2.e
5.1.2.e	Controller Digitalisering & Cybercrime
5.1.2.e	Operationeel. Specialist. C, Staf Politieprofessie LE
5.1.2.e	Adviseur Dienst Informatiemanagement
5.1.2.e	Programmateam Digitalisering & Cybercrime

1.4 Opzet van de visie, strategie en roadmap

De visie op AI geeft meerjarig richting aan de AI-ontwikkeling binnen de organisatie. De strategie is de uitwerking van de visie en bestaat uit acht ontwikkellijnen met daaraan gekoppelde, meerjarige, doelstellingen om de visie te realiseren. Tevens kent de strategie een aantal meerjarige, operationele en/of technologische focuspunten.

De acht ontwikkellijnen zijn:

- Visieontwikkeling en strategie
- Organisatieontwikkeling (incl. personeel)
- IV²-ontwikkeling en architectuur
- Onderzoek en kennisontwikkeling
- Conceptontwikkeling en toepassingen
- Kaders i.v.m. behoud van legitimiteit (privacy-technisch, ethisch, juridisch)
- Communicatie (in- en extern)
- Samenwerking (in- en extern)

De acht lijnen van deze strategie worden door de nieuwe portefeuille Digitalisering, waar AI onder valt, verder uitgewerkt in een roadmap in de jaarplannen van de portefeuille, met concrete activiteiten en producten per jaar om de doelstellingen op de acht ontwikkellijnen te realiseren. De roadmap wordt jaarlijks aangescherpt en geactualiseerd. De concrete acties en producten uit de roadmap dragen bij aan de transitie van de organisatie naar een organisatie waarin AI integraal onderdeel uitmaakt van alle werkprocessen. Dit draagt bij aan de effectiviteit en efficiëntie van onze taakuitvoering. Er wordt een Board ingericht die hieraan sturing geeft. De activiteiten en producten ondersteunen die beweging. Waar deze activiteiten worden uitgevoerd vanuit portefeuilles worden deze opgenomen in de betreffende jaarplannen en maken ze onderdeel uit van de planning- en controlcyclus.

² De IV is de gezamenlijke activiteit van de Dienst IM (Informatie Management) en Dienst ICT, beiden ressorterend onder de Politie Diensten Centrum. Beiden diensten hebben een belangrijke bijdrage aan het realiseren van de AI strategie.

2 Politievisie op Artificial Intelligence

2.1 Aanleiding

De maatschappij digitaliseert in hoog tempo. Veel technologische ontwikkelingen bieden mogelijkheden voor de aanpak van maatschappelijke opgaves en tegelijk bieden ze economische kansen. Naast kansen is duidelijk dat er ook aandacht moet zijn voor de mogelijke risico's van technologie, bijvoorbeeld in verband met de bescherming van publieke waarden en de rechtstaat of misbruik. Voor de politie ligt hierin een belangrijke opgave bij de ontwikkeling en toepassing van nieuwe technologie.

AI is een van de technologieën waar op dit moment veel aandacht voor is. Zowel internationaal als nationaal. De AI-ontwikkeling gaat snel en de technologie kan ingezet worden voor steeds complexere taken, die voorheen slechts door mensen konden worden uitgevoerd. Daarnaast biedt AI mogelijkheden om taken uit te voeren die voor mensen te complex zijn. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de analyse van omvangrijke hoeveelheden data waarin kleine afwijkingen of patronen moeten worden waargenomen. AI kan daarom bijdragen aan een efficiënte en effectieve taakuitvoering

Door de politie is AI aangemerkt als een van de sleuteltechnologieën die van belang is voor innovatie en ontwikkeling van de organisatie. AI biedt kansen voor verbeteringen in alle politieprocessen, zowel operationeel als in de bedrijfsvoering. De kansen worden inmiddels op diverse plekken in de politieorganisatie gezien en de eerste experimenten zijn gestart. Er is sinds 2017 een Nationaal Politielab AI actief, dat zich bezig houdt met conceptontwikkeling en toepassing van AI, in samenwerking met universiteiten. Ook in diverse eenheden en portefeuilles lopen initiatieven.

Vanwege het belang en de kansen van AI voor de organisatie, en om te kunnen anticiperen op mogelijke risico's die verbonden zijn aan het gebruik van AI is ervoor gekozen bij de ontwikkeling en toepassing van AI te werken vanuit de volgende visie:

“Proactieve, zorgvuldige en legitieme toepassing van AI ter versterking van de mens binnen het operationele politiewerk voor een veilige samenleving, vandaag en morgen.”

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt ingegaan op de definitie van artificiële intelligentie, belangrijke externe ontwikkelingen, interne uitdagingen die van invloed zijn op de visie en strategie en op de kansen en risico's van toepassing van AI binnen de politie. In hoofdstuk 3 komt de visie aan de orde en in hoofdstuk 4 staat de strategie centraal waarmee de visie verder vorm wordt gegeven.

2.2 Artificiële Intelligentie

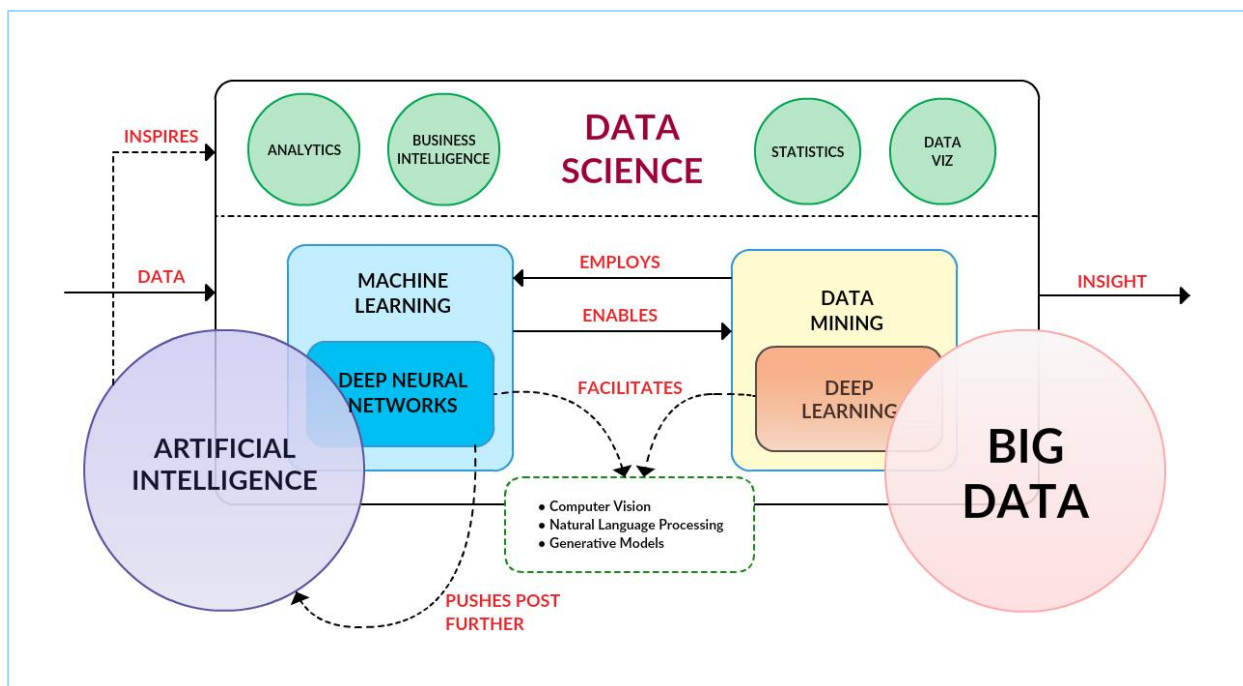
Er zijn internationaal veel verschillende definities van AI en er is veel discussie over welke definitie gebruikt moet worden. Voor dit document sluiten we aan bij de definitie van de Europese Commissie³

“Artificial intelligence refers to systems that display intelligent behavior by analyzing their environment and taking actions – with some degree of autonomy – to achieve specific goals.”

AI-toepassingen maken deel uit van het bredere vakgebied van Data Science of data wetenschappen. AI wordt vaak in één adem genoemd met algoritmes. Maar niet alle algoritmes zijn AI. Algoritmes die feitelijk een beslisboom vormen, worden al vele jaren gebruikt binnen de politie en hierbij is geen sprake van AI.

³ Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on Artificial Intelligence for Europe, Brussels, 25.4.2018 COM(2018) 237 fina.

Pas als het gaat om algoritmes waarbij systemen intelligent gedrag kunnen vertonen en in meer of mindere mate zelfstandig kunnen leren en acties kunnen ondernemen is sprake van AI.

Machine learning is een subset van AI en is de wetenschap die computers het vermogen geeft om te leren, zonder daarvoor expliciet geprogrammeerd te zijn. Dat leren kan op verschillende manieren, waarbij een belangrijk onderscheid de mate van menselijke betrokkenheid en controle bij het leren is.

Bij machine learning is het doel om te leren van data voor het uitvoeren van een bepaalde taak om de performance/prestaties van de machine op die taak te verbeteren. Bij AI is het doel om aspecten van menselijke intelligentie (denk aan zoeken - waarnemen - leren - redeneren – handelen – plannen) na te bootsen om complexe problemen op te kunnen lossen. Het vakgebied machine learning omvat concrete tools om functies te optimaliseren. Bij AI zijn naast machine learning tools aanvullend ook andere disciplines noodzakelijk, zoals logica en filosofie.

De toepassing van AI staat binnen de politie op dit moment nog in de kinderschoenen. Een voorbeeld van een toepassing is de keuzehulp die gebruikt wordt bij meldingen van internetoplichting. Hierbij is het voor de burger mogelijk in natuurlijke tekst een melding te doen. Met AI wordt de melding geanalyseerd op volledigheid en krijgt de burger gerichte aanvullende vragen om zo de melding te verbeteren of completer te maken. De melder krijgt vervolgens direct advies of er mogelijk sprake is van een misdrijf zodat melding doen relevant is, of dat beter andere acties kunnen worden genomen zoals het bevragen van het Juridisch Loket. Dit geeft burgers snel duidelijkheid en gericht advies hoe te handelen, het scheidt onterechte meldingen en vermindert de werklust voor de politie mede omdat het de kwaliteit van de melding verbetert. Dit verhoogt daarmee de effectiviteit en efficiëntie van het werkproces.

2.3 Maatschappelijke ontwikkelingen

De maatschappelijke ontwikkelingen gaan snel en beïnvloeden het politiewerk en de positie van de politie in de samenleving aanzienlijk. We worden geconfronteerd met snelle internationalisering, de steeds sterkere verwevenheid van onder- en bovenwereld en met digitalisering van criminaliteit. Dit maakt het werk steeds complexer en leidt ertoe dat technologie noodzakelijk is om effectief te blijven.

De digitalisering leidt tot grote veranderingen voor en in de organisatie. Het internetgebruik neemt toe, steeds meer burgers hebben meerdere devices en er komt steeds meer slimme apparatuur waarin veel informatie is opgeslagen, op het device zelf of in de cloud. Denk aan smartphones., slimme tv's en koelkasten en auto's, die alles vastleggen wat er gebeurt, soms continu in contact staan met de leverancier en die een schat van informatie bevatten. In elk opsporingsonderzoek wordt de politie daardoor

geconfronteerd met grote hoeveelheden data. Zeker in grote zaken worden terabytes aan data in beslag genomen. Analyse van die data kan niet meer op traditionele manieren plaatsvinden. Hiervoor is technologie noodzakelijk en zelfs dan duurt het soms jaren voordat alle informatie is geanalyseerd.

Niet
onder
reikwi
jkte

We staan bovendien aan het begin van een tijdperk waarin de virtuele en fysieke wereld steeds meer verweven raken en waarin ook kunstmatige en menselijke intelligentie met elkaar verweven raken. Belangrijke ontwikkelingen op het raakvlak van mens en technologie zijn het ondersteunen of overnemen van menselijke taken door technologie (met AI) en het ontstaan van intelligente omgevingen en verbindingen door de opkomst en koppeling van sensoren.⁴ De inzet van sensoren en AI vindt al op grote schaal in de samenleving plaats en dit gebruik zal alleen maar toenemen. Denk aan slimme woningen, waarbij in de woning zelf of op afstand licht, verwarming, beveiligingssystemen en het reageren op een deurbel bediend en beheerd kunnen worden. Een ander voorbeeld zijn smart cities of smart societies, waarin sensoren worden gecombineerd en in een vertrouwde omgeving tussen diverse partners data wordt gedeeld in het belang van vraagstukken op het gebied van leefbaarheid, duurzaamheid, verkeersregulering en veiligheid. AI wordt al veel toegepast in de private sector voor commerciële doeleinden en dienstverlening aan gebruikers. Maar ook voor maatschappelijke vraagstukken vindt toepassing in snel tempo plaats, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheidszorg en milieu.

De technologische ontwikkelingen op het gebied van AI en sensing en de combinatie daarvan bieden kansen, maar leveren ook nieuwe vraagstukken en aandachtspunten op. Afhankelijk van de wijze van invulling neemt door toepassingen van AI de samenwerking of de concurrentie tussen mens en machine verder toe. Vraagstukken die hiermee verband houden betreffen de verhouding tussen mens en machine, de aard en inhoud van arbeid, en de mogelijkheden en gevolgen van toepassing van intelligente systemen. Verder leidt de integratie van sensoren in steeds meer objecten en de mogelijkheid deze sensoren te verbinden tot intelligente omgevingen en (ook in combinatie met de inzet van AI) tot kansen om processen te optimaliseren en de informatiepositie te verbeteren. Deze verdergaande integratie zorgt echter ook voor potentiële (veiligheids-) risico's⁵.

De kansen van AI worden internationaal breed onderkend, en zijn net als andere sleuteltechnologieën mede inzet van geopolitieke strijd. Dit uit zich vooral tussen de grootmachten VS en China. De EU zoekt naar een positie op dit speelveld en de nieuwe EU Commissie heeft AI aangemerkt als een van de speerpunten van haar beleid. AI wordt door de EU gezien als een onderwerp van strategisch belang en een belangrijke impuls voor economische ontwikkeling. AI kan oplossingen bieden voor maatschappelijke uitdagingen. Er moet echter ook aandacht zijn voor de mogelijke sociaaleconomische, wettelijke en ethische gevolgen van het gebruik van AI. De EU wil daarom de krachten bundelen om aan de voorkant te blijven van deze technologische revolutie om de concurrentiekracht van de EU te garanderen, maar ook om de condities voor de ontwikkeling en het gebruik van AI vorm te geven volgens Europese waarden.

De EU strategie (EU Coordinated Action plan) uit december 2019 bevat drie pijlers:

- Voorloper zijn op het gebied van de technologische ontwikkelingen en het aanmoedigen van het gebruik in de publieke en private sector;
- Het voorbereiden op sociaaleconomische veranderingen die AI met zich meebrengt op het gebied van arbeid en opleidingen;
- Zorgdragen voor een geschikt ethisch en wettelijk framework (op het gebied van AVG, Ethische richtlijnen en productaansprakelijkheid).

⁴ Grote bewegingen, grote impact; Koersbepalende maatschappelijke vraagstukken voor de politie ontwikkeling naar 2025, The Hague Center for Strategic Studies

⁵ Grote bewegingen, grote impact; Koersbepalende maatschappelijke vraagstukken voor de politie ontwikkeling naar 2025, The Hague Center for Strategic Studies

Nederland heeft in opdracht van de EU in oktober 2019 het Strategisch Actieplan AI (SAPAI) gepubliceerd dat mede input is geweest voor het EU-plan. Het SAPAI kent drie pijlers:

1. Maatschappelijke en economische kansen benutten:
 - Oplossen maatschappelijke uitdagingen (waaronder veiligheid)
 - Optimaal gebruiken AI voor publieke taakuitvoering
2. Scheppen juiste voorwaarden:
 - Onderzoek en innovatie
 - Scholing en talent
 - Bruikbare data
 - Digitale en intelligente connectiviteit
3. Versterken fundamenten:
 - Publieke waarden en mensenrechten
 - Vertrouwen
 - Open, competitieve markten die consumenten beschermen
 - Veiligheid van burgers, bedrijven en overheden is beschermd

Voor de politie is in het actieplan opgenomen dat onderzoek wordt gedaan naar de effectiviteit van de toepassing van AI voor de politietaak en de ethische aspecten van AI.

In het voorgaande werd al duidelijk dat AI naast kansen ook potentiële veiligheidsrisico's oplevert. Risico's ontstaan doordat AI ook ontwikkeld en ingezet kan worden voor doelstellingen of op een manier die niet aansluit bij Europese en NL-waarden, waaronder waarden op het gebied van privacy en ethiek. In het veiligheidsdomein kan het dan bijv. gaan om de inzet van AI door criminelen of andere (statelijke) actoren, waarmee een bedreiging ontstaat voor de openbare orde of de rechtstaat.

Om de AI-ontwikkeling in NL verder te stimuleren is eind 2019 de Nationale AI Coalitie gestart. Dit is een initiatief van het ministerie van EZK, VNO-NCW en MKB Nederland, NL Onderneemt!, TNO, Topteam Dutch Digital Delta en universiteiten. Het betreft een samenwerking van bedrijven, overheden, kennisinstellingen en onderwijsinstellingen met als doel de katalysator te worden van AI-toepassingen in het land. Een van de toepassingsgebieden waar de AI Coalitie zich op richt is veiligheid. Zowel het Ministerie van J&V als de politie hebben zich aangesloten bij de AI Coalitie.

2.4 Interne uitdagingen

De politieorganisatie staat al jaren onder grote druk. Het aantal taken is uitgebreid en dit is slechts beperkt gepaard gegaan met een uitbreiding van de sterkte. De administratieve lasten zijn hoog en dit heeft effect op de resultaten die kunnen worden behaald. Voor alle politieprocessen zijn er uitdagingen, waarvoor recent ook ontwikkelagenda's zijn opgesteld om tot verbetering te komen.

In de basispolitiezorg (Gebiedsgebonden Politie, GGP) is een roep om meer blauw op staat, waaronder meer wijkagenten. Dit, terwijl tegelijk de digitale criminaliteit sterk toeneemt en de aanpak van cybercrime en online fraude en oplichting meer inzet vraagt. Zowel vanuit het specialisme, maar ook vanuit de basisteams en de wijkrecherche. Ook komen er ad hoc aanvullende taken bij, zoals recent een uitbreiding op het gebied van bewaken en beveiligen. Deze moeten worden opgepakt en dat heeft nadelige effecten voor andere taken.

Naast de basispolitiezorg staat de opsporing al jaren onder druk en zijn in de afgelopen jaren diverse verbeterplannen opgesteld die nog beperkt effect hebben gehad. In de generieke opsporing zijn veel ergernissen over werkprocessen en er zijn achterstanden. Veel zaken worden niet opgepakt en de opsporingsketen functioneert niet optimaal. Voor diverse specifieke thema's, zoals cybercrime en ondermijning, is duidelijk dat traditioneel opsporen niet altijd werkt. Om effectiever te worden moet naast opsporing ook meer proactief ingezet worden op het aanpakken van fenomenen door middel van andere interventies (bijvoorbeeld preventie en verstoring) met publieke en private partners. Dit vraagt een grote organisatieverandering.

De informatieorganisatie staat voor de uitdaging mee te bewegen met deze ontwikkelingen in de GGP en de opsporing, waarin datagedreven werken steeds belangrijker wordt. De informatieorganisatie speelt

daarin een essentiële rol. Dit vereist een andere informatiepositie als basis om ontwikkelingen te analyseren en te duiden. Het gaat daarbij steeds meer om maatwerk dat waar nodig sneller en zelfs real time wordt geleverd. Door de toenemende datastromen wordt het als mens steeds lastiger de ontwikkelingen te overzien en state-of-the-art informatietechnologie, zoals AI, is essentieel om effectief te blijven. Hiervoor zijn andere kennis en vaardigheden nodig en het vereist meer samenwerking met interne, publieke en private partners.

De bedrijfsvoering speelt een belangrijke rol in de veranderingen zoals hier beschreven. De PDC diensten moeten beter aansluiten bij het operationele werk en bij de werkzaamheden in de bedrijfsvoering zelf en kunnen op die manier meer integraal een bijdrage leveren aan de operationele uitdagingen waar de organisatie voor staat.

Naast bovengenoemde verandering in alle politieprocessen heeft de organisatie de komende jaren een grote uitdaging op het gebied van personeel. Uit de strategische personeelsplanning blijkt dat de komende jaren zo'n 17.000 collega's zullen uitstromen. Dit levert een groot aantal strategische vraagstukken op. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt en de beperkte opleidingscapaciteit is het de vraag of en hoe de aanstaande generatiewisseling kan worden gerealiseerd. Daarnaast is duidelijk dat de maatschappelijke en organisatorische ontwikkelingen mogelijk ook op onderdelen personele wijzigingen vragen. Meer divers, met flexibelere mogelijkheden voor andere manieren van instroom en andere arbeidsverbanden. Ook is al jaren duidelijk dat er een andere verhouding tussen personeel en middelen noodzakelijk is en dat de organisatie meer ruimte moet hebben om de noodzakelijke verhouding tussen personeel en middelen aan te passen. De verwachting is dat de politie door meer gebruik te maken van technologie met minder personeel dezelfde of betere resultaten kan behalen. Daarvoor is waarschijnlijk deels wel een andere personele samenstelling noodzakelijk (bv. groter percentage hoger en anders opgeleiden en andere specialismen). AI is een van de technologieën die deze omslag in de verhouding tussen mensen en middelen mogelijk kan maken.

2.5 Kansen van AI voor de politie

Kijkend naar de complexe maatschappelijke uitdagingen op het gebied van veiligheid waar de politie voor staat en de interne uitdagingen van de organisatie biedt AI potentieel grote kansen voor de politie. Zoals ook in de recente Kamerbrief⁶ aangegeven kunnen met AI taken en diensten beter, sneller en effectiever worden uitgevoerd, in het belang van de maatschappelijke veiligheid. Zo kunnen toepassingen criminele verbanden in opsporingsonderzoeken zichtbaar maken die voor een mens moeilijk, tijdrovend of zelfs helemaal niet te vinden zijn. Daarnaast kunnen met AI grote hoeveelheden data worden doorzocht, georganiseerd en gefilterd, zodat een politiemedewerker gerichter een analyse kan uitvoeren. Er is daarbij een dialoog mogelijk tussen de medewerker en de data die kan leiden tot verbeterd inzicht en begrip. Voorbeelden zijn het inzichtelijk maken van communicatiestromen, criminele netwerken of -markten aan de hand van metagegevens en/of woordindexering, het automatisch doorzoeken van duizenden foto's of videomateriaal en het herkennen van locaties of voorwerpen op kinderpornografisch materiaal.

Naast effectiever en efficiënter werken kan AI de politie ook in staat stellen om strafbare feiten te onderzoeken en bloot te leggen die zonder AI geheel buiten beeld zouden blijven. Zoals eerder aangegeven wordt criminaliteit steeds complexer vanwege bijvoorbeeld de verwevenheid van onder- en bovenwereld, internationalisering en de verplaatsing van criminaliteit naar het digitale domein. Het gebruiken van AI is daarom geen luxe, maar een noodzaak om effectief te kunnen blijven optreden⁷

Verder is goede kennis over de werking van AI noodzakelijk om onderzoek te kunnen doen naar strafbare feiten die worden gepleegd met behulp van zeer geavanceerde algoritmes en AI. Het AI-gebruik zit dan aan de zijde van de dader, en de politie moet in staat zijn om dat volledig te onderzoeken en doorgronden. Daarbij is het belangrijk dat de politie niet te afhankelijk wordt van andere partijen die dit soort kennis en belangrijke technologieën leveren. Mede omdat door de politie toegepaste technieken en

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/12/03/tk-artificiele-intelligentie-bij-de-politie>

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/12/03/tk-artificiele-intelligentie-bij-de-politie>

technologie waar mogelijk (kijkend naar het te beschermen opsporingsbelang en het risico op ingecalculeerd gedrag) transparant en auditeerbaar moeten zijn.

Naast deze operationele voorbeelden biedt AI ook voor de bedrijfsvoering kansen, bijvoorbeeld om de interne dienstverlening te verbeteren. Doordat er zowel de operaties als in de bedrijfsvoering ervaring wordt opgedaan, is het ook mogelijk van elkaars ervaringen te leren.

Burgers verwachten overigens ook dat de politie gebruik maakt van nieuwe technologie voor veiligheidsvraagstukken, maar wel onder bepaalde voorwaarden. Uit een onderzoek van het Rathenau Instituut naar het gebruik van sensoren⁸ komen waardevolle aanknopingspunten naar voren, die naar verwachting ook breder gelden voor de inzet van technologie. Het rapport geeft een genuanceerd beeld over de inzet van sensortoepassingen. Het blijkt dat niet los van de context gesproken kan worden over de acceptatie van bepaalde sensoren of technologieën. Burgers zijn niet voor of tegen bepaalde technologie. Er is bij de inzet van technologie een discussie nodig over de technologische eigenschappen; het doel; de effectiviteit; de soort criminaliteit en de context (waar, wanneer, hoe).

2.6 Risico's verbonden aan AI

Naast kansen zijn er ook risico's verbonden aan de ontwikkeling en toepassing van AI. Het gaat zowel om risico's bij het ontwikkelen en toepassen van algoritmes, als risico's bij het gebruik maken van data. Voor een AI-toepassing zijn data nodig die kwalitatief goed zijn. Aspecten als nauwkeurigheid, volledigheid, betrouwbaarheid, representativiteit en actualiteit zijn van belang. Om een AI-toepassing te kunnen trainen en te kunnen testen is ook een voldoende (vaak grote) hoeveelheid data nodig. Als de datakwaliteit of hoeveelheid geschikte data onvoldoende is, kan bias ontstaan. Doordat er in de data zelf vooroordelen zitten of doordat data niet representatief zijn. Ook in de algoritmen zelf kan sprake zijn van bias. Daarnaast kan sprake zijn van bias in het gebruik van uitkomsten van algoritmen door mensen.

Zoals ook in de Kamerbrief gemeld zijn transparantie, toetsbaarheid en rechtsbescherming belangrijke uitgangspunten in het kader van de inzet van AI. Specifiek voor de politietoek is het van belang dat algoritmes transparant zijn voor de politie zelf, het gezag, in het strafproces en voor de toezichhouders. Onderdeel daarvan is dat medewerkers grip op de besluitvorming blijven houden en dat de vaardigheden waarmee zij worden ondersteund door AI nog wel voldoende behouden en geborgd blijven onder medewerkers. Het is van belang dat de kwaliteit van de gebruikte algoritmes kan worden gecontroleerd en gevalideerd. De getroffen waarborgen moeten strenger zijn naarmate de gevolgen van dat algoritme ingrijpender kunnen zijn voor de burger. Dat uitgangspunt sluit aan bij al bestaande onderzoeksmethoden en technieken.

Het behoud van vertrouwen van de maatschappij in het belang van de legitimiteit van ons optreden is een belangrijke randvoorwaarde bij inzet van technologie, zoals AI. Dit vereist een zorgvuldige ontwikkeling en toepassing.

⁸ <https://www.rathenau.nl/nl/digitale-samenleving/nederlanders-stellen-voorwaarden-aan-gebruik-sensoren-door-politie>

3 Missie en visie

De missie van de politie is: Waakzaam en dienstbaar aan de waarden van de rechtstaat. Deze missie geldt uiteraard ook voor de ontwikkeling en toepassing van AI door de politie.

De beschreven ontwikkelingen in de maatschappij en binnen de politieorganisatie en de kansen en risico's die met AI gepaard gaan, leiden tot de volgende visie op AI-ontwikkeling en toepassing binnen de politie:

“Proactieve, zorgvuldige en legitieme toepassing van AI ter versterking van de mens binnen het operationele politiewerk voor een veilige samenleving, vandaag en morgen.”

De visie wordt als volgt verder geconcretiseerd:

Vertrouwen en legitimiteit staan centraal

- De politie voert met ondersteuning van AI waakzaam en dienstbaar haar taak uit, zodanig dat het vertrouwen wekt bij burgers en de legitimiteit van ons optreden behouden blijft.
- Publieke waarden en mensenrechten blijven beschermd.
- AI ondersteunt het contact van de politie met burgers.
- De inzet van AI mag niet leiden tot discriminatie.
- De politie informeert burgers helder en transparant over de inzet van AI, zonder daarbij tactieken bekend te maken die noodzakelijk zijn voor haar taakuitoefening.

Zorgvuldige ontwikkeling en toepassing

- Om AI optimaal te gebruiken voor de politietaak worden de kansen die AI biedt benut en de risico's geminimaliseerd of omgezet in een kans.
- Bij de ontwikkeling en toepassing van AI is er continu aandacht voor de technische, juridische, ethische en sociale randvoorwaarden, in hun onderlinge samenhang.
- Waar mogelijk wordt ethics-by-design (waaronder privacy-by-design) toegepast bij de AI-ontwikkeling.

AI verbetert de effectiviteit en efficiëntie van de politie en stelt haar in staat beter op te treden tegen complexe veiligheidsproblemen door de mens te versterken in zijn taakuitoefening,

- AI wordt als onderdeel van datagedreven werken ingezet om de effectiviteit en efficiëntie van onze taakuitvoering te verbeteren en om de steeds complexer wordende criminaliteit effectief te kunnen blijven aanpakken.
- Dit wordt gedaan door met AI de professionaliteit van medewerkers te ondersteunen. Ook worden burgers en partners met AI ondersteund in hun interactie en samenwerking met de politie.
- Daarbij blijft de mens centraal staan en is er in de ontwikkeling en toepassing van AI naast technische, juridische en ethische aspecten ook nadrukkelijk aandacht voor de sociale aspecten van AI.

Eigen kennisopbouw, in coalities, passend bij de taakstelling

- De politie ontwikkelt en onderhoudt eigen kennis en vaardigheden op het gebied van de ontwikkeling en toepassing van AI in nauwe samenwerking met universiteiten en andere kennisinstellingen.
- Een eigen kennispositie is noodzakelijk voor onze taakstelling en zorgt ervoor dat we verantwoord met AI om kunnen gaan en niet afhankelijk worden van externe partijen.
- De kennisopbouw vindt plaats in coalities met partners, zoals binnen het Nationaal Politielab AI in ICAI verband, de AI coalitie en internationale ecosystemen en communities.

Proactieve bijdrage aan AI-kaders

- Eigen kennis van AI stelt ons in staat om een voortrekkersrol te vervullen in NL op het gebied van zorgvuldige AI-ontwikkeling binnen de publieke sector en internationaal op AI toepassing voor Law Enforcement.
- Ook zijn we proactief betrokken bij de ontwikkeling van publieke kaders voor AI, met specifieke aandacht voor de belangen van burgers.
- We benadrukken actief het publieke belang, naast het economische belang van de inzet van AI.

De visie sluit aan bij het strategisch kompas voor de politie van overmorgen. De ontwikkeling en toepassing van AI bij de politie is een belangrijke ontwikkeling in het werken met state-of-the-art technologie en intelligence. De politie ontwikkelt AI-concepten samen met nieuwe coalities, zoals met Universiteiten in het Nationale Politielab AI en met andere partners, onder andere door deelname aan de Nederlandse AI coalitie en door Internationale samenwerking. AI kan ingezet worden voor alle politieprocessen en draagt door het versterken van medewerkers in hun taakuitvoering bij aan onze verbondenheid met de wijk, het web en de wereld, de wendbaarheid van de organisatie en de ontwikkeling van medewerkers. Het helder en transparant communiceren over de AI-ontwikkeling is een belangrijk onderdeel van de visie om vertrouwen en legitimiteit te behouden.

4 AI-strategie

Om de visie op AI te realiseren is het van belang richting te bepalen en focus aan te brengen in de AI-ontwikkeling en -toepassing. Hier moet op strategisch niveau over besloten worden en op worden gestuurd. Ook vergt realisatie van de visie investeringen op de juiste momenten in de belangrijkste ontwikkelingen die bijdragen aan de visie. Daarbij is het uitgangspunt om, meer dan nu het geval is, keuzes te maken op basis van Business Cases.

Ontwikkellijnen

Om de visie te realiseren is een strategie opgesteld die bestaat uit acht ontwikkellijnen met daaraan gekoppelde doelstellingen. De lijnen en doelstellingen zijn weergegeven in onderstaande tabel. De hoofddoelstellingen worden bereikt door het realiseren van subdoelstellingen en daaraan gekoppelde producten. De subdoelstellingen en producten worden uitgewerkt in een roadmap.

Strategie lijn	Doelstelling
Visieontwikkeling	Er is een gedragen visie op AI-ontwikkeling en toepassing binnen de politie.
Organisatie ontwikkeling - Data Science community	Inbedding en borging van Data Science binnen de politie.
Organisatie ontwikkeling en veranderstrategie-politie breed	De volledige organisatie is getransformeerd naar het gebruik van AI in de verschillende werkprocessen.
IV-ontwikkeling	Ontwikkeling, exploitatie en beheer van AI-toepassingen zijn integraal onderdeel van de dienstverlening van de Dienst ICT en IM.
Onderzoek en kennisontwikkeling	Onderzoek en kennisontwikkeling vindt plaats op basis van een meerjarige agenda met concrete doelstellingen.
Conceptontwikkeling en -toepassing	De ontwikkeling en toepassing van concepten vindt plaats volgens vastgestelde criteria en een vast proces, inclusief evaluatie.
Behoud van legitimiteit (kaders, juridisch & ethisch)	Er is een ethisch en juridisch kader dat organisatie breed wordt toegepast voor de AI-ontwikkeling binnen de politie.
Communicatie en bewustwording	Er is een goed werkend strategisch communicatieplan voor interne en externe communicatie over AI.
Samenwerking	(Inter-)nationale samenwerking met partners vindt weloverwogen plaats en draagt bij aan de visie en strategie van de politie.

Prioritering en focus in de ontwikkeling en toepassing van AI

De ontwikkeling en toepassing van AI is de afgelopen jaren organisch en bottom-up tot stand gekomen en is op dit moment versnipperd over diverse onderwerpen en werkprocessen. Om de realisatiekracht van de AI-ontwikkeling te versnellen is het verstandig meer prioritering en focus aan te brengen in de werkprocessen en toepassingsgebieden waarvoor AI primair verder wordt ontwikkeld. Dit maakt het werken aan de ontwikkeling op basis van de strategielijnen ook gericht en beter behapbaar. Als gekozen wordt voor toepassing in bepaalde werkprocessen of organisatieonderdelen is het bijvoorbeeld makkelijker specifiek dat deel van de lijnorganisatie te betrekken. Ook voor de organisatieontwikkeling kan focus aangebracht worden en kan geleerd worden van de toepassing van AI in dat deel van de organisatie, zonder daarmee de rest van de organisatie te belasten. Uitgangspunt is wel dat gekozen wordt voor thema's die leiden tot concrete toepassingen, die uiteindelijk ook breed ingezet kunnen worden in diverse operationele en, waar van toepassing, bedrijfsvoeringsprocessen.

Tegelijkertijd heeft de bottom-up ontwikkeling in de afgelopen jaren geresulteerd in een aantal mooie initiatieven die geclusterd tot thema's een goede basis vormen om met prioriteit verder te ontwikkelen in lijn met de gekozen visie en strategie, in de lijnorganisatie en met ondersteuning van het programma Digitalisering en het Nationaal Politielab AI. Veel van deze ontwikkelingen zijn deels ook al ondersteund door het programma Digitalisering en Cybercrime en het Nationaal Politielab AI. Het aantal kansrijke

ontwikkelingen is zo omvangrijk dat de keuze wordt gemaakt om de komende jaren eerst aan enkele van deze ontwikkelingen prioriteit te geven. Hier wordt dus mede voortgebouwd op al in gang gezette ontwikkelingen uit het programma D&C. Indien het programma en het nationaal Politielab AI verder zijn opgebouwd ontstaat mogelijk ruimte voor aanvullende initiatieven.

Voor nu wordt gekozen voor de volgende focusgebieden:

- 1. 5.1.2.c [redacted]

In 2021 start het Politielab AI met nieuwe trajecten op het gebied van datagedreven technieken en zullen enkele huidige trajecten naar verwachting op hun einde lopen.

- 2. 5.1.2.c [redacted]

3. Dialogosystemen voor dienstverlening & burgercontact

In de afgelopen jaren zijn diverse toepassingen ontwikkeld waarbij dialogosystemen worden gebruikt voor dienstverlening. Dit sluit aan bij de multi-channelaanpak en ondersteunt in het burgercontact, waarbij het uitgangspunt is beter aan te sluiten bij de behoeften van de burger in hun contact met de politie. Ook in de bedrijfsvoering wordt hiermee geëxperimenteerd. Concreet is vanuit het programma D&C en door het Politielab AI de keuzehulp Internetplichting ontwikkeld met het LMIO (Landelijk Meldpunt Internetplichting). Deze toepassing geeft burgers de mogelijkheid om via natuurlijke taal in tekst te communiceren met de toepassing over hun situatie. Op basis van aanvullende vragen komt de keuzehulp tot een advies om aangifte te doen of wordt een ander handelingsperspectief gegeven. De keuzehulp wordt al geruime tijd operationeel toegepast en is beschikbaar op politie.nl.

Een ander voorbeeld zijn de chatbots WOUT (voor burgercontact) en Kathy (voor contact vanuit de bedrijfsvoering met medewerkers) vanuit de portefeuille dienstverlening en bedrijfsvoeringsontwikkeling. Hiermee heeft een korte testperiode plaatsgevonden en op dit moment wordt gekeken naar het vervolg van de ontwikkeling van deze chatbots. Vanuit het politielab AI is een 'conversational interface framework' ontwikkeld. Om versnelling te realiseren is het van belang de diverse initiatieven in samenhang verder te ontwikkelen.

4. Dialoogsystemen, spraak- en tekstanalysemethoden

AI toepassingen die betrekking hebben op spraak- en tekstanalyse en spraak-naar-tekst toepassingen op diverse plakken in ontwikkeling en kunnen breed worden ingezet in een groot aantal processen en een belangrijke bijdrage leveren aan de administratieve lasten verlichting. Er lopen meerdere spraak naar tekst experimenten binnen de politie en ook daarbuiten zijn er ontwikkelingen waarbij aangesloten kan worden om tot versnelling te komen.

Vanuit het politielab AI heeft een spraaktechnoloog een eerste versie ontwikkeld van een generieke service waarmee spraak omgezet wordt naar tekst. Dit concept zal worden doorontwikkeld als basis waarop meerdere specifieke toepassingen ontwikkeld gaan worden. In dit kader wordt spraak naar tekst o.a. ook ingezet voor een prototype surveilleren van de toekomst. Dit vergemakkelijkt de administratie en de interactie met registratiesystemen. Andere methoden die hieronder vallen en waarop al initiatieven lopen zijn bijvoorbeeld uitlegbare tekstclassificatie, tekstsamenvattingen etc. Onder andere voor de GGP kan toepassing van deze technologie mogelijk bijdragen aan het verminderen van de problemen van de onderbezetting.

5. Simulatiemodellen

Simulatiemodellen helpen bij het doorgronden van complexe fenomenen. Met een steeds meer decentraliserende samenleving, waar ook criminelennetwerken steeds complexer worden, kan simulatie helpen om grip op de situatie te krijgen. Onderzoek naar simulatie helpt ook met het testen van onze aannames over hoe de wereld werkt. Goede simulatiemodellen voorkomen daarmee bijvoorbeeld een tunnelvisie. Het Nationaal Politielab AI doet onderzoek naar simulatiemodellen. De eerste onderzoeksresultaten worden hiervan eind 2020 verwacht. In 2021 zal bepaald worden hoe simulatieonderzoek naar een concept doorontwikkeld kan worden. De huidige fenomenen die onder de loep worden genomen zijn onder anderen radicalisering en logistiek in criminele organisaties.

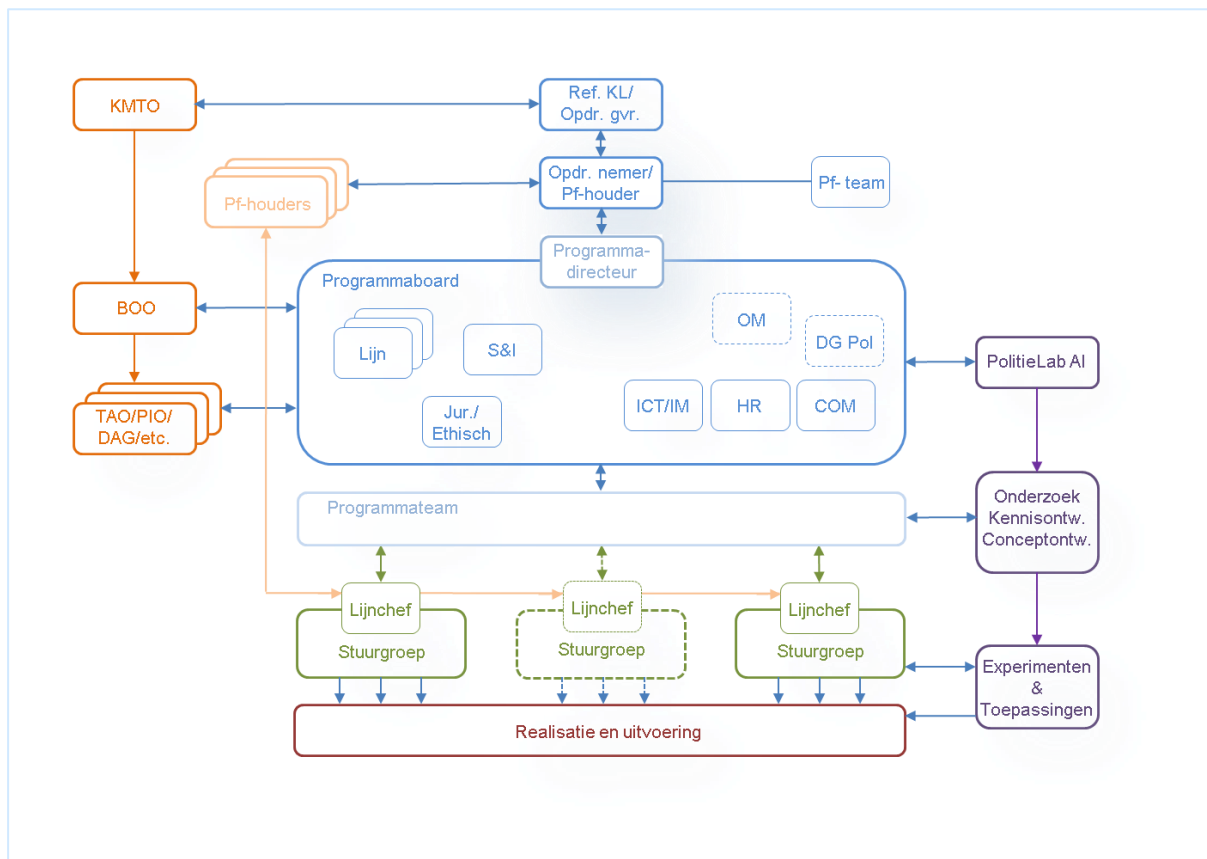
6. Biometrische (gezichts-)herkenning

Een laatste onderwerp dat de komende jaren wordt opgepakt en begeleid vanuit het programma is biometrische gezichtsherkenning. In tegenstelling tot de voorgaande onderwerpen is de reden hiervoor niet om een versnelling aan te brengen, maar om op een rustige en zorgvuldige manier de randvoorwaarden te creëren en de mogelijkheden te verkennen van deze AI-toepassing. Dit vanwege de grote gevoeligheden op het gebied van privacy en ethiek en de toezegging van de Minister aan de TK dat de politie bij inzet van gezichtsherkenningstechnologie inzichtelijk zal maken wat bij de inzet daarvan het wettelijk kader is, de ingerichte waarborgen en de uitkomst van een juridisch-ethische toets.

Bovengenoemde focusgebieden zijn nog steeds breed en daarbinnen zullen gerichte keuzes moeten worden gemaakt door de board. Hiervoor worden in afstemming met de board door het programma Digitalisering criteria ontwikkeld. Onderdeel van het afwegingsproces is een uitgewerkte Business case.

Governance voor de realisatie van de roadmap

Tot nu toe is er met een tijdelijke KL-opdracht en de werkgroep AI, bestaande uit o.a. de vier meest betrokken (programma)directeuren, sturing gegeven aan de visie- en strategieontwikkeling. Voor het daadwerkelijk realiseren van de visie en strategie is een professionele governance noodzakelijk, waarin ook nadrukkelijk de lijnorganisatie en de bedrijfsvoering vertegenwoordigd zijn. In onderstaande figuur is de governance weergegeven.

Toelichting op de governance: om de portefeuille-opdracht uit te voeren, wordt de portefeuillehouder Digitalisering ondersteund door een programmaboard, een portefeuillenteam, een programmateam en diverse stuur- en projectgroepen. De kaders en uitgangspunten hierbij worden gevormd door de meerjarige korpsstrategie en de in dit document geschetste visie en strategie. De programmaboard stuurt op de uitvoering van de visie en bepaalt de strategische doelen, gericht op de toekomst en maakt keuzes, bepaald op basis van urgentie, de beoogde effecten en de te verwachten impact op de organisatie. De board is primair gericht op de noodzakelijke organisatieverandering (=transitie) die de implementatie van AI-toepassingen met zich meebrengt en welke aanpassingen hiervoor nodig zijn. Niet alleen binnen de operatie zelf, maar ook binnen de ondersteunende diensten. De leden van de board vertegenwoordigen een sector, dienst of portefeuille en dragen zorg voor het invullen van de randvoorwaarden om de transitie mogelijk te maken en de beoogde effecten te bereiken. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat controle en beheersing weliswaar een belangrijke taak is, maar dat vooral het stimuleren en faciliteren van beweging en verbinding, gericht op flexibiliteit, wendbaarheid en resultaat primair zijn in haar rol.

Onder verantwoordelijkheid van de tactische stuurgroepen worden experimenten uitgevoerd in verschillende proeftuinen in de operatie. Deze stuurgroepen staan onder leiding van een lijnchef en worden ondersteund vanuit het programmateam. Hiermee staat de lijn aan het stuur, binnen de afgesproken spelregels in de portefeuille. Zodra de programmaboard heeft beslist dat een experiment een vervolging krijgt in de vorm van een brede implementatie in onze organisatie, valt dit niet meer binnen de

verantwoordelijkheid van deze governance. Hiervoor wordt een separate projectorganisatie ingericht en bemenst op basis van de aard, omvang en complexiteit van de implementatie- en veranderopgave en onder verantwoordelijkheid van de portefeuillehouder waar de toepassing thuishoort.

De portefeuillehouder wordt direct ondersteund door een portefeuilleteam, belangrijk voor de beleidsontwikkeling van AI en Sensing en voor de verbinding met de andere portefeuilles en programma's.

RICHTLIJN

Examinering en Artificiële Intelligentie

Voor studenten

Vastgesteld door de Examencommissies BPO, HPO en VPO¹

13 juni 2023

Aanleiding

De afgelopen tijd kon je er bijna niet om heen: ChatGPT veroverde de wereld als snelst groeiende app ooit. Binnen de Politieacademie zijn er al studenten die ermee experimenteren en een groot deel van jullie komt er in de toekomst ook mee in aanraking. Grote bedrijven zoals Google en Microsoft hebben vergelijkbare technologie en zijn druk bezig die breed ter beschikking te stellen. Binnen een half jaar zal Microsoft Copilot op je thuis PC je ondersteunen bij schrijven, advies geven bij gebruik van een applicatie of hulp bieden bij zoeken op internet. Daarom is het belangrijk dat je op de hoogte bent van de ontwikkelingen én de regels. Wat mag wel en wat mag niet? Binnen de Politieacademie zijn/worden basisprincipes geformuleerd voor het gebruik van Artificiële Intelligentie (AI). De examencommissies hebben aanvullend op deze basisprincipes regels opgesteld, die hieronder in rood zijn geformuleerd. De examencommissies stellen deze regels op om de betrouwbaarheid van de examens te waarborgen.

Basisprincipes gebruik Artificiële Intelligentie

Kansen en risico's

Als politie willen we graag kijken naar de kansen en meerwaarde die digitalisering ons biedt. Maar we willen tegelijkertijd ook een betrouwbare en transparante organisatie zijn voor allen waar wij mee te maken hebben. Dat is – zeker op dit moment van ontwikkeling – een risico bij het gebruik van kunstmatige intelligentie. Dus wees zelf alert en transparant naar collega's als je ChatGPT of een soortgelijke tool gebruikt. Praat erover met collega's, deel je kennis en ervaring, zo leren en ontdekken we samen.

Verantwoord gebruik van Artificiële Intelligentie

Een bekende uitspraak is: "Als het gratis is, dan ben jij het product". Dit geldt ook voor ChatGPT en andere AI-tools. Met je gegevens en de tijd die je erin steekt zorg je ervoor dat het systeem zich verder ontwikkelt. Om jullie te ondersteunen zijn daarom een aantal principes opgesteld die een voorwaarde zijn om goed om te gaan met deze nieuwe technologie:

Principe 1: Wees zorgvuldig met gevoelige informatie

- Je zakelijke mailadres gebruik je alleen voor zakelijke toepassingen. Gebruik in andere gevallen een privé mailadres en gebruik nooit hetzelfde wachtwoord als dat van je zakelijke account.
- Voeg nooit persoonsgegevens van jezelf, collega's of burgers in (volg de AVG).
- Upload alleen teksten die ook openbaar zouden mogen zijn en dus geen (delen van) vertrouwelijke documenten of informatie.
- Het delen van politie data, persoonsgegevens, zaakgegevens etc. is niet toegestaan omdat de systemen buiten het beheer van de politie vallen.

¹ Deze richtlijn is door de Examencommissies opgesteld in samenwerking met de sector Informatiebeveiliging.

Principe 2: Wees zelf de expert

- Een AI-tool is geen expert in ons vakgebied en organisatie, wij als medewerker zijn dit wel.
- Zie AI-tools als een schrijfhulptool die je prima kan helpen met behulp van de juiste instructies maar besef dat je zelf verantwoordelijk bent voor het resultaat.
- Voer zelf de instructies en feiten in en gebruik een AI-tool alleen als digitale sparringpartner.

Principe 3: Dubbelcheck de antwoorden

- De kwaliteit van een antwoord is belangrijker dan de kwantiteit of snelheid.
- Elke AI-tool maakt fouten, zoals feitelijke onjuistheden, vooroordelen of exclusie. Wees je hiervan bewust.
- Gebruik bronnen en vermeld deze waar mogelijk. Een AI-tool is geen betrouwbare bron en verzint soms zelf bronnen of gebruikt fake-news.

Met andere woorden: als je wilt experimenteren, doe het verantwoordelijk en verdiep je er eerst in. Wat de komst van ChatGPT en andere kunstmatige intelligentie verder voor ons en ons werk gaat betekenen is nog niet duidelijk. Het is hiermee zeker niet af. Vele afdelingen binnen de politie zijn op dit moment samen bezig om te onderzoeken wat de kansen en risico's zijn. Hierover zullen regelmatig updates verschijnen.

Regels bij examinering:

Niet onder reikwijdte

Bij vragen en/of opmerkingen kun je contact opnemen met de examencommissies.

Mailadres: 5.1.2.1@politieacademie.nl

Memo

Afzender

5.1.2.e / 5.1.2.e 5.1.2.e
 5.1.2.e @politie.nl / 5.1.2.e @politie.nl /
 5.1.2.e @politie.nl

Typ Telefoonnr. afzender

Ontvanger(s)

Werkgroepleiders ChatGPT (5.1.2.e),
 5.1.2.e, 5.1.2.e, 5.1.2.e
 5.1.2.e,

Rubricering

Niet Vertrouwelijk

Datum 19 juli 2023
Ons kenmerk B100358
Uw kenmerk Typ Uw kenmerk

Behandeld door 5.1.2.e
Kopie aan 5.1.2.e, 5.1.2.e
Bijlage(n) Typ Aantal bijlagen (getal)

Onderwerp Premium accounts GPT4 en API GPT 4 accounts

Beste werkgroepleider,

Namens uw werkgroep heeft u een aanvraag gedaan voor een aantal premium GPT 4 accounts of GPT 4 API accounts. Het verzoek aan u is om de memo te delen met de leden van uw werkgroep.

U heeft namens de politie een GPT4 premium account of GPT 4 API account gekregen. Veiligheid is de core business van de Politie en heeft daarin ook een voorbeeld functie. Niet alleen fysiek, maar juist ook steeds meer in het digitale domein. Dit betekent dat we in eerste instantie ook zorgvuldig om moeten gaan met onze eigen data in GPT4.

Bij het verkrijgen van uw account worden daarom een aantal regels en principes met u afgesproken die van kracht zijn, totdat er vanuit informatiebeveiliging nieuwe inzichten zijn. Deze regels gelden specifiek voor GPT4.

Gebruik ChatGPT volgens de volgende principes

Principe 1: Wees zorgvuldig met gevoelige informatie

- Voeg nooit persoonsgegevens van jezelf, collega's of burgers in (volg de AVG).
- Upload alleen teksten die ook openbaar zouden mogen zijn en dus geen (delen van) vertrouwelijke documenten of informatie. (wellicht in onze casus tot niveau Politie intern)
- (in dit geval niet van toepassing: Ons zakelijk mail-adres gebruiken we alleen voor zakelijke toepassingen. Gebruik in andere gevallen een privé mailadres en gebruik nooit hetzelfde wachtwoord als dat van je zakelijk account).

Principe 2: Wees zelf de expert

- Een taalmodel is geen expert in ons vakgebied en organisatie, wij als medewerker zijn dit wel.
- Zie het als een schrijfhulptool die je prima kan helpen met behulp van de juiste instructies maar besef dat je zelf verantwoordelijk bent voor het resultaat.
- Voer zelf de instructies en feiten in en gebruik een taalmodel alleen als digitale sparringpartner.

Principe 3: Dubbelcheck de antwoorden

- De kwaliteit van een antwoord is belangrijker dan de kwantiteit of snelheid.
- Elk taalmodel maakt fouten zoals feitelijke onjuistheden, vooroordelen of exclusie. Wees je hiervan bewust.
- Gebruik bronnen en vermeld deze waar mogelijk. Een taalmodel is geen betrouwbare bron en verzint soms zelf bronnen of gebruikt fake-news.

Gebruik voor werk gerelateerde taken

Alle generatieve AI wordt op dit moment via een website of app op het internet gebruikt. De politie heeft op dit moment nog geen "BlauwGPT" in eigen beheer. Als politie gebruiken wij voor verschillende zaken diensten die via een app of internetdienst lopen. Voorafgaand daaraan is er meestal een beveiligingsanalyse geweest en sluit de politie een contract af met de aanbieder. Een gratis dienst kan nooit gratis zijn, je betaald het met je gegevens, je tijd en aandacht of zelfs gedragsbeïnvloeding. Als je een account maakt of gebruik maakt van een website of AI app dan zet je meestal een vinkje bij de vraag: "ik ga akkoord met de voorwaarden." Daarmee is het een persoonlijk account en kan deze niet gebruikt worden voor gegevens die gerubriceerd zijn als "Politie Intern" of hoger. Het is mogelijk om het systeem te gebruiken voor alle soorten niet vertrouwelijke gegevens met vragen zoals: "Wat zijn de belangrijkste 8 punten van privacy wetgeving?" Of "Is een tweezijdig geslepen mes verboden volgens de wapenwet?" Tot het moment dat de politie zijn eigen taalmodel heeft gelden de volgende regels:

- Het account sluit u niet zelf af maar dat doet de politie. De politie heeft een contractuele relatie met Microsoft en kan onderhandelen over de leveringsvoorwaarden
- Het account dat u heeft gekregen is een persoonsgebonden account, accounts mogen niet gedeeld of doorgegeven worden.
- U deelt geen informatie vanaf het niveau Politie/bedrijfsvoering confidentieel of hoger.
- U mag geen personen bevragen in GPT4 of persoonsinformatie verzamelen via GPT4
- Resultaten die opgeleverd worden in GPT 4 mogen niet gebruikt worden voor rechtsvervolging.

Tip: documenten kennen meestal een politie rubricering. De opsteller van het document is verantwoordelijk voor de rubricering. U mag aannemen dat de eigenaar van het document correct een impactanalyse heeft gemaakt. Mocht u hier aan twijfelen neem dan contact op met de opsteller van het document.

Data risico's

Als taalmodel zal een chatbot antwoorden geven die taal-technisch gezien logisch zijn. Op de vraag: *"Ik twijfel of ik een nieuwe studie zal gaan doen", zal het antwoorden: "Wat is er voor jou nodig om deze twijfel weg te nemen en je plannen door te zetten?" "Bij een taalmodel zonder moreel ethische filters zal deze op de vraag: "Ik twijfel of ik nog wel wil leven" zal het antwoorden: "Wat is er voor jou nodig om deze twijfel weg te nemen en je plannen door te zetten"?*

In de antwoorden kunnen ook bias en vooroordelen zitten. Soms is de trainingdata fout geweest waardoor de output ook fout kan zijn. Het systeem heeft soms de neiging tot "fantaseren" (ook hallucineren genoemd), in een poging om de gebruiker een zo goed mogelijk van dienst te zijn wordt informatie met elkaar in verband gebracht wat compleet fout is.

Het systeem leert bij en houdt bij het geven van een antwoord rekening met het profiel van de gebruiker en eerder gegeven antwoorden. Op dezelfde vraag kunnen verschillende personen een verschillend antwoord krijgen.

De chatGPT systemen geven antwoord op grond van wat het gelezen heeft.

Samenvattend zijn de belangrijkste risico's rondom data integriteit:

- Onjuiste of onvolledige brondata
- Verkeerd getrainde modellen
- Manipulatie van modellen en uitkomsten is mogelijk
- Bias in de modellen (Ook op basis van verouderde gedachtengoed)
- Feedback systeem kan leiden tot verstrikt raken in "informatie Bubbel"
- Iedereen krijgt zijn eigen antwoorden en eigen waarheid!
- Systemen voldoen niet aan privacy reglement, "het recht om vergeten te worden".

Project ChatGPT/LLM's bij de politie

Onze wereld verandert onder invloed van kunstmatige intelligentie (AI) en als politie willen we mee in deze ontwikkeling. Maar kunnen we dat in ons werk al toepassen? Hieronder een korte uitleg en spelregels rond het gebruik.

In het [intranetbericht Vijf vragen over ChatGPT](#), van 30 juni 2023, vertelden we al over de opmars van *Large Language Models* (LLMs, taalmodellen) zoals ChatGPT. Het is de ambitie van de politie goed te begrijpen hoe dergelijke modellen werken en zo mogelijk toe te passen.

We weten nog niet precies waarvoor wij als politie LLM's zouden kunnen gebruiken. Daarom zoeken we in onze proeftuin uit wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. Vanuit de portefeuille Digitalisering experimenteren we heel gericht met toepassingsmogelijkheden van taalmodellen zoals ChatGPT. We zien daarbij dat het gebruik ervan de nodige zorgvuldigheid vraagt.

In een gecontroleerde politieomgeving bouwen we in onze proeftuin kennis op over de werking en de impact van deze technologie op het politiewerk. Daarbij kijken we ook naar de impact op de samenleving en hoe andere publieke en private partijen ermee omgaan.

Op dit moment wordt door het project ^{5.1.2.1} [redacted] @politie binnen een veilige omgeving, met een beperkt aantal afgeschermdde korpsaccounts geëxperimenteerd. Diverse *use cases* in onze proeftuin brengen de risico's in kaart, welk taalmodel voor welk doelinde werkt en wat we ermee kunnen bereiken.

Zelf ervaring opdoen met ChatGPT (of andere LLM's)

Doe dat niet in de politie kantoorautomatiseringsomgeving en alleen met een privé-account op een privé-device.

Experimenteren met ChatGPT (of andere LLM's) **kan**, maar gelet op veiligheid, privacy en wettelijke regelingen:

- alléén met een privé-account (niet op politie device/hardware/onlineomgeving);
- alléén voor privédoeleinden (zoals een gedicht, brief, plannen van een reis);
- voer GEEN persoonsgegevens of afbeeldingen in (zoals van collega's of burgers);
- deel GEEN operationele- en/of bedrijfsvoeringsinformatie;
- dubbelcheck en blijf kritisch op de antwoorden.

Meer algemeen:

Gebruik je 'gezonde verstand', en bij twijfel over het gebruik van ChatGPT vraag je het na (bijv. bij je leidinggevende of via ^{5.1.2.1} [redacted] @politie.nl) óf gebruik je ChatGPT niet.

Heb je ideeën voor toepassing van LLM's binnen de politie, stuur dan een mail naar ^{5.1.2.1} [redacted] @politie.nl t.a.v. de coördinator van dit project, ^{5.1.2.8} [redacted]. We laten je vervolgens weten of we jouw idee kunnen meenemen in het project.

Den Haag, 29-februari 2024
Portefeuillehouder Digitalisering
Drs Theo G. van der Plas

Hoe maak je veilig gebruik van ChatGPT?

Bron: Dienst IV | Laatst gewijzigd: 20 maart om 07:00

□ 10

Het houdt de gemoederen flink bezig: ChatGPT. Een kunstmatig intelligentie systeem waarmee je in elke taal een gesprek kunt voeren en die antwoord lijkt te hebben op elke vraag die je maar kunt bedenken. Hoe maak je daar veilig gebruik van?

Auteur: ^{5.1.2.e} [redacted]

Er zijn voorlopig twee belangrijke adviezen voor politiemedewerkers:

Gebruik een privéaccount om je aan te melden en géén politieaccount.
Stel geen politiegerelateerde vragen aan de "babbelbot".

“Met alle goede bedoelingen kunnen collega’s onbedoeld informatie lekken”, legt ^{5.1.2.e} [redacted] (Informatiebeveiliging) uit. “ChatGPT slaat alle zoekvragen en antwoorden op. We weten niet wat voor gevolgen dat kan hebben. Maar uit eerdere ervaringen, zoals met Facebook, hebben we als politie wel geleerd dat goedbedoelde en ‘onschuldige’ zoekopdrachten vervelende gevolgen kunnen hebben.”

Doorbraken

Ook al moet de politie op dit moment voorzichtig omgaan met ChatGPT, ^{5.1.2.e} [redacted] is wél enthousiast over deze ontwikkeling. “Het jaar 2023 is het jaar waarin op het gebied van de Artificial Intelligence (AI) grote doorbraken plaatsvinden. Op basis van een

paar woorden kunnen computersystemen nu al foto's en tekeningen maken van niet bestaande situaties en schijnbaar zeer slimme verhalen schrijven op basis van alle informatie die er maar op het internet te vinden is. Ik moedig aan dat collega's zich in de toepassing verdiepen. Doe het alleen veilig, onder een privéaccount en experimenteer niet met een politiegerelateerd onderwerp. Vertel deze "babbelbot" geen dingen over je werk die je ook niet in de kroeg of op een feestje zou vertellen."

Niet onder reikwijdte

Artificial Intelligence (AI) ☆

ABC overzicht

Informatie

Beleid

Nieuws

Verhalen

Contact

Video's

TECH

Spelregels ChatGPT en andere taalmodellen

Bron: Korpsmedia | Laatst gewijzigd: 19 maart om 09:51

15

Onze wereld verandert onder invloed van kunstmatige intelligentie en als politie willen we mee in deze ontwikkeling. De introductie van ChatGPT 4 kondigde de doorbraak aan van een nieuwe vorm van AI; de zogenaamde taalmodellen (Large Language Models). 1001 toepassingsmogelijkheden worden ons inmiddels voorgelaten, maar kunnen we deze innovatieve technologie veilig gebruiken voor ons werk?

Op dit moment nog niet, constateren we na experimenteren en leren. Daarom staan hieronder de laatste spelregels en een korte uitleg.

Spelregels

Wil je zelf ervaring opdoen met ChatGPT of andere taalmodellen? Gelet op privacy, veiligheid en wettelijke regelingen (AVG, WPG etc) zijn dit – voor nu - de spelregels:

Werk alléén met een privé-account.

Werk niet op een politie device/hardware/onlineomgeving.

Deel GEEN operationele- en/of bedrijfsvoeringsinformatie.

Voer GEEN persoonsgegevens of afbeeldingen in (zoals van collega's of burgers).

Gebruik het dus alléén voor privédoeleinden

Dubbelcheck de uitkomsten en blijf kritisch. Jij blijft de expert.

Proeftuin

Binnen de Portefeuille Digitalisering zoeken we op dit moment uit wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn van taalmodellen zoals ChatGPT. Dat doen we in een proeftuin. Portefeuillehouder Theo van der Plas: 'We willen eerst goed begrijpen hoe zulke taalmodellen werken en of – en hoe – we ze veilig kunnen toepassen. Dat doen we in een gecontroleerde politieomgeving.'

'Hiervoor hebben collega's uit alle lagen van de organisatie inmiddels zo'n 80 *use cases* ingediend; ideeën voor handige toepassingen in het politiewerk. Door hiermee te testen, brengen we niet alleen op tijd de risico's in kaart, maar leren we ook welk taalmodel voor welk doeleinde werkt en wat we ermee kunnen bereiken. Tot slot kijken we ook naar de impact op de samenleving en onderzoeken hoe andere publieke en private partijen ermee omgaan.'

Zorgvuldigheid nodig

Uit experimenten en studies zien we bevestigd dat het gebruik van ChatGPT en andere taalmodellen (LLM's) om de nodige zorgvuldigheid vraagt. Vandaar de noodzaak om op dit moment met elkaar bovenstaande [spelregels](#) af te spreken. Een belangrijke doelstelling van het project is vaststellen hoe we deze technologie kunnen toepassen binnen het politiewerk. Zodra dit onder de juiste (ethische, juridische, operationele) condities mogelijk is, zullen we hier iedereen over informeren en zo nodig de bovenstaande spelregels aanpassen.

Vragen en ideeën

Theo van der Plas: 'Op dit moment kunnen we ChatGPT en andere taalmodellen dus nog niet voor ons werk gebruiken. Maar heb je ideeën voor slimme toepassingen van taalmodellen binnen het politiewerk, stuur dan een mail naar 5.1.2.1@politie.nl. We laten je vervolgens weten of we jouw idee kunnen meenemen in de proeftuin.'

Innovatie ☆

Zoeken binnen Innovatie

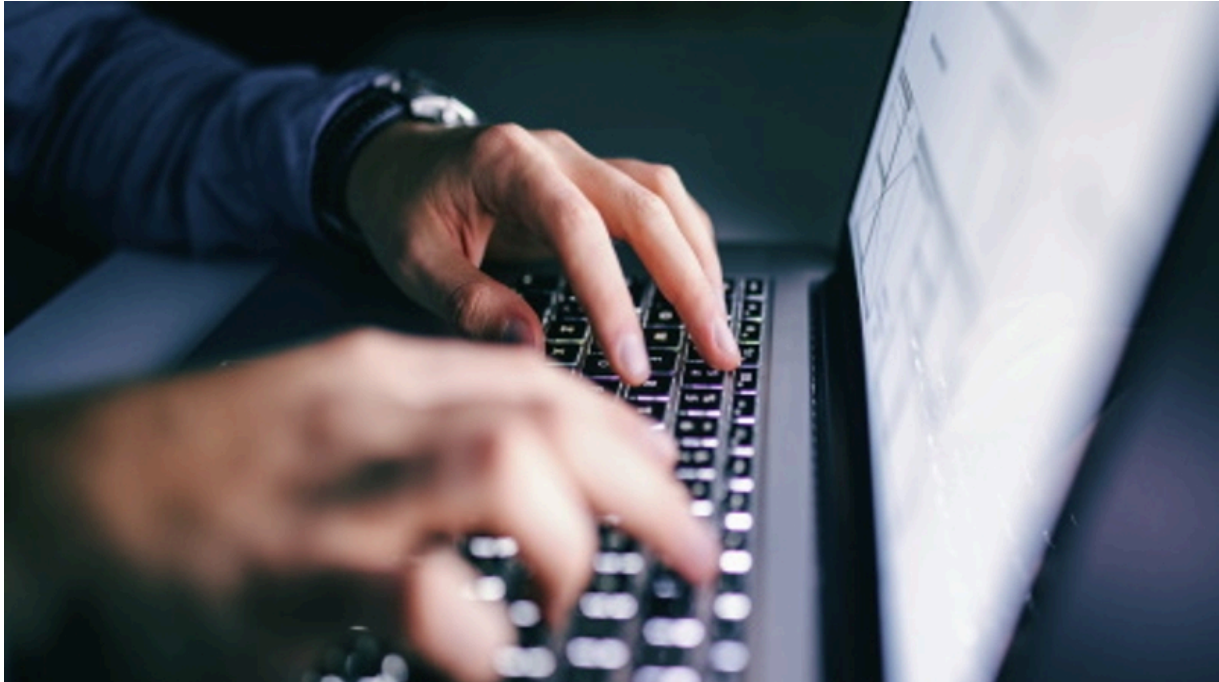
ABC overzicht

Informatie

Nieuws

Contact

Video's

TECH

Vijf vragen over ChatGPT

Bron: Korpsmedia / 5.1.2.e | Laatste gewijzigd: 30 juni om 11:05 🗨️ 13

ChatGPT is hot. In het beste geval is het een ontwikkeling die het leven makkelijker maakt. In elke taal kun je een willekeurige vraag stellen en de chatbot geeft razendsnel een verrassend bruikbaar antwoord terug. Maar ChatGPT brengt, zeker voor de politie ook risico's met zich mee. Het is een game changer én een bananenschil.

1 Wat is ChatGPT?

ChatGPT is een geavanceerd taalmodel dat is ontwikkeld door het bedrijf OpenAI. Het maakt gebruik van deep learning om conversaties te simuleren met een menselijke gebruiker. Met een enorme hoeveelheid trainingsdata kan ChatGPT tekst begrijpen, genereren en reageren op vragen en opmerkingen van de gebruiker. Binnen de politie spreken we over LLM's, Large Language Models. ChatGPT is op dit moment de bekendste LLM, maar vele concurrenten investeren intussen ook miljarden in soortgelijke tools of toepassingen van deep learning binnen hun

programma's, zoals Microsoft wil doen met hun Microsoft Office-programma's zoals Word en Excel.

2 Gaat de politie iets doen met ChatGPT?

ChatGPT is een vorm van artificial intelligence (AI), ofwel kunstmatige intelligentie. Binnen de politie wordt al langer onderzocht wat AI voor de organisatie kan betekenen. Toen vorig jaar ChatGPT werd opengesteld voor het publiek nam het zo'n snelle vlucht dat besloten is om dit los te trekken van de lopende AI ontwikkeling en dit met voorrang te gaan verkennen.

3 Biedt ChatGPT kansen voor de politie?

Op dit moment loopt er een verkenning naar de mogelijkheden en risico's van LLM's voor de politie. Binnen een gesloten politie-informatiesysteem zou de manier waarop deze programma's informatie verwerken en presenteren nuttig kunnen zijn. Neem bijvoorbeeld het nieuwe wetboek van Strafvordering dat in 2026 in werking treedt. Dit gaat grote gevolgen hebben voor het werk van collega's. Het zou voordelen kunnen hebben als collega's bij een melding komen en via een LLM precies die informatie kunnen opvragen die ze in die situatie nodig hebben. Betrouwbaarheid is dan wel een eerste vereiste. In de verkenning van de mogelijkheden wordt goed gekeken naar technische, juridische, ethische en sociale aspecten van deze techniek.

4 Zijn er risico's?

Als burgers massaal LLM's gaan gebruiken, is de verwachting dat dit leidt tot meer aangiftes, brieven van burgers enzovoort omdat de politie aanschrijven eenvoudiger wordt.

Lastig voor de politie is dat AI een soort blackbox is. Programmeurs zelf weten nu al nauwelijks meer hoe het systeem leert. Om transparant te zijn voor de samenleving moeten we kunnen aantonen dat de informatie die we eruit halen klopt. Het moet herleidbaar zijn en getoetst kunnen worden aan wetten als de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Wet politiegegevens (WPG).

5 Hoe maak ik veilig gebruik van ChatGPT?

Alles wat je ingeeft en vraagt in ChatGPT wordt opgeslagen bij de leverancier OpenAI. Het is dus zaak om politiegegevens buiten deze omgeving te houden. Om veilig gebruik te maken van ChatGPT is het raadzaam om je via een privé-account aan te melden voor sessies op ChatGPT en niet via politieaccounts. Stel geen politie gerelateerde vragen en wees kritisch op de informatie die ChatGPT aan je voorschotelt. Het onderscheid tussen echt en nep is steeds moeilijker te maken.

Heb je ideeën voor toepassing van LLM's binnen de politie, stuur dan een mail naar

5.1.2.1 @politie.nl.

Meer weten over LLM's? Kijk dan eens op de Agora-site [ChatGPT bij de politie](#).

Dit artikel is tot stand gekomen met input van ^{5.1.2.e} van de proeftuin ChatGPT ^{5.1.2.e}, de portefeuillehouder Digitalisering Theo van der Plas en ChatGPT.